

ÓVODÁS GYEREKEK SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁJÁNAK, A KORTÁRSCSOPORTBAN ELFOGLALT STÁTUSZÁNAK ÉS A CSALÁD SZOCIODEMOGRÁFIAI HÁTTÉRTÉNYEZŐINEK KAPCSOLATA

Lazsádi Csilla

Babes - Bolyai Tudományegyetem, Szociológia Doktori Iskola

Kulcsszavak: szociális kompetencia; szociodemográfiai háttér; óvodáskor

Az óvodáskorú gyerek társas viselkedése két fő szocializációs közegben kap impulzust és magatartásformáló visszajelentést: a családban és az óvodában. Az utóbbi két évtizedben számos értékes nemzetközi kutatás (pl. *Schneider*, 2001; *Webster-Stratton*, 2002) született a családi nevelés pszichológiai háttértényezőiről, illetve az óvodai fejlesztő tevékenységek társas készségekre kifejtett hatásáról, de kevésbé feltárt a család nevelői szándéktól független társadalmi státuszának és a gyerek társas érvényesülésének kapcsolata. Kutatásunk az óvodások szociális kompetenciájának, szociometriai státuszának és családjaik szociodemográfiai tényezőinek kapcsolatáról kíván információkat feltárni.

Leendő nagymintás mérésünkben 250 öt-hat éves gyerek, a gyerekek szülei, 15 óvodai intézmény, illetve 30 pedagógus fog részt venni. A rétegzett mintában városi, erdélyi magyar gyerekek kerülnek felmérésre.

A most bemutatásra kerülő pilotkutatásunkat Marosvásárhelyen, egy nagy létszámú magyar anyanyelvű csoportban végeztük (N=34; öt-hat éves gyerek). A felmérésben kvantitatív és kvalitatív kutatási módszereket egyaránt használtunk. Az óvodások megküzdési stratégiáinak mérésére a Megküzdési stratégiák kérdőív gyermek és pedagógus változatát (*Zsolnai, Lesznyák és Kasik*, 2007) használtuk. A kérdőív felvétele a gyerekekkel egy személyes beszélgetés során történt, illetve a csoport mindkét pedagógusa egymástól függetlenül jellemezte az egyes gyerekeket. Az óvodások szociális kompetenciájának mélyreható elemzése érdekében résztvevői megfigyelésre került sor. A gyerekeket tíz egymást követő óvodai napon a szabad – pedagógus által nem irányított – játék alatt figyeltük meg. Minden jelenlevő gyerek társas viselkedése naponta 5 percig került követésre és lejegyzésre az előre megszerkesztett megfigyelési szempontok alapján. A kutatás szociometriai vizsgálattal egészült ki, melynek segítségével ábrázolásra került az egyes gyerekek státusza: informális autoritása vagy peremhelyzeti állapota.

A családi változók esetében olyan tényezők hatását vizsgáltuk, mint a szülők iskolázottsága, munkahelyi státusza, egészségi állapota, a család anyagi háttere, a nevelésben résztvevők száma stb. A szülők közül az anyák (N=30) online kérdőívben válaszoltak a szociodemográfiai adatokra kérdező felületen.

A pilotkutatás eredményeinek feldolgozása folyamatban van. Feltételezzük, hogy a különböző mérőeszközök egymást kiegészítő információval szolgálnak a gyerekek szociális kompetenciáját illetően. Az elemzésben kitérünk a vizsgált változók közötti kapcsolatokra. A feldolgozott adatokat a konferencián részletesen fogjuk bemutatni.